

Kort fortalt

Linn Ullmanns roman «Det dyrebare» er nå solgt for utgivelse i sju land, melder NTB. Disse er: Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Ungarn, Frankrike og Spania. Linn

Ullmanns kritikerroste roman utkom i fjor høst og ble den mestselgende norske skjønnerlitterære romanen i 2011 i bokhandel. – selv om romanen utkom så sent som 24. november.

Vel talt

«Hadde jeg ikke gitt meg, ville jeg mest sannsynlig vært død. Jeg ville ikke ende opp som Whitney, men jeg kunne helt klart gjort det. Jeg tok like mye kokain som hun gjorde».

ELTON JOHN TIL DAILY MAIL

ing på nett

Interesse: Når temaet er pressestøtte, strømmer pressen til. Kulturminister Anniken Huitfeldt (med ryggen til) orienterte i går om Kulturdepartementets forslag om ny, såkalt plattformnøytral pressestøtte. Foto: TRYGVE INDRELID

utvikling

brukerbetaling på digitale plattformer uavhengig av pressestøtten. Det er de mindre lokalavisene og nisjeavisene, som er helt avhengig av pressestøtten, som i så fall kan bli mer innholdsmessig effektive og spennende på nye plattformer, sier styrelederen i Presseforbundet.

MARIK.BYRISE 951 98 779
mari.by.rise@adresseavisen.no

FAKTA

Pressestøtte

- Den direkte pressestøtten er på 288 millioner kroner og har til nå bare vært gitt til papiraviser.
- Dagsavisen og Vårt Land er på topp, de får henholdsvis 40 og 38 millioner kroner (2011).
- Kulturdepartementet foreslår nå at også digitale aviser skal få støtte
- Forutsetningen er at de tar betalt for innholdet.
- Forslaget sendes ut på høring, og må deretter godkjennes av EUs kontrollorgan ESA
- Kan bli gjennomført fra 2013.

Fra Auschwitz til «folkhemmet»

BOK

Göran Rosenberg: **Kort opphold på veien fra Auschwitz** Press

Dette er rent ut sagt en av de mest gripende bøker jeg har lest – og tankevekkende på mange plan.

Den handler om en polsk jødes reise fra utryddelsesleiren Auschwitz til det trygge, men anelsesløse Sverige som han aldri klarer å gjøre til sitt.

Absolutt alle jøder innenfor det nazistiske Reich ble ikke utryddet. Noen få slapp unna ved et sjeldent lykkeløst, fordi de klarte å gjemme seg eller ble gjemt, fordi de i krigens siste fase ble sendt stadig videre for å holde våpenindustrien i gang eller – som i dette tilfellet – fordi Reichsführer-SS Heinrich Himmler holdt et dobbeltspill gående med den svenske grev Folke Bernadotte. Det kunne kanskje redde ham fra dødsdom – trodde han.

Forfatterens far er bare 16 år da han arresteres og interneres under stadig forverrede forhold. Folk dør som fluer, men mange kommer også på transport vekk fra den vikende fronten, ofte fordi den tyske våpenindustrien trenger slavearbeidere. Mange dør, stuet sammen nesten uten plass til å puste. Men som Rosenberg skriver: «Hellet, tilfeldigheten og slumpen er navnene på de steinene som veien fra Auschwitz er belagt med».

Göran Rosenberg

Rosenberg, som er en prisbelønt svensk journalist, essayist og forfatter, men fremfor alt kjent som skaperen av tidsskriftet «Moderna Tider», følger minutiøst i fotsporene av sin unge far, gjennom krigens helvete og dens alle former for vanvidd – som da det oppdages at det ligger lagret 40 000 pakker med koshermat i Göteborg havn – og dette via Det internasjonale Røde Kors i krigens slutfase videretransporteres til noen av de mest kjente leirene, og mange av jødene rett og slett spiser seg i hjel fordi de utsultede kroppene ikke tåler sjokket av fast føde!

Men ellers er det ikke det store problemet, heller mangelen på mat og drikke, der hundrevis, for ikke å si tusenvis, dør stående i de tett-pakkede kuvognene, rett og slett fordi det ikke er mulig å falle!

Men freden – og oppsamlingsleirene – blir med årene uutholdelig på en annen måte, fordi det for mange ikke fins noen vei herfra. Mot slutten av 1946 sitter det ennå 250 000 overlevende jøder i de europeiske oppsamlingsleirene for «displaced persons».

Med David Rosenberg går det bedre. 18. juli 1945 går han gjennom passkontrollen i Malmø, og snart befinner han seg i det milevide, svenske skogsbeltet – mange i leirer etter norsk «reservecopoliti» som norske myndigheter fikk tillatelse til å utdanne etter at krigsvinden snudde.

David får seg fort jobb som sveiser i det konjunkturstigende Sverige, og året etter kommer hans ungdoms elskede fra Lodz, Hala Staw, over til det lovede land. I 1948 får de en sønn, altså forfatteren av denne boken, og alt ser lyst ut i et land der produktiviteten, lønningene og fremtidshåpet bare stiger og stiger.

Men det er ødslig i de svenske skoger, ødslig og kaldt. Stedet spiller en rolle i det som nå skjer: – Stedet der jeg gjør verden til min, er også stedet der verden snur ryggen til deg, skriver sønnen mange år senere.

Stadig større doser nervemedisiner hjelper ikke. 22. juli 1960 blir «pas.», som det heter i sykejournalen, funnet død i en dam ved det psykiatriske sykehuset der han er innlagt.

En bok man sent glemmer.

Anmeldt av JOHAN O. JENSEN